

Elegia a una Catalunya desapareguda

FRANCESC MONTERO

Un dels principals atractius de l'últim premi Carles Rahola és que no és un assaig convencional, amb una tesi mesuradament exposada al darrere, sinó un d'innovador i atrevit, «post-modern», i amb ressonàncies novel·lesques. D'altra banda, tot i que el tema tractat –el periodisme català (o barceloní) dels anys vint i trenta– no és nou, sí que ho són l'enfocament i el punt de vista, l'intent de recuperar «l'altre periodisme» d'aquell temps.

Hem d'agrair a l'autor la gran dosi d'amenitat amb què ha construït el seu assaig. L'autor se submergeix en l'univers de la Barcelona periodística de principi del segle xx des d'una òptica gens acadèmica, arrossegat per una passió: l'admiració incondicional per Eugeni Xammar, tant per la seva obra com pel mateix personatge. La recerca sobre el periodista de l'Ametlla, que en alguns moments pren coloracions mitòmanes, permet a Quim Torra capbussar-se en aquest món i descobrir, enmig d'un paisatge cultural i intel·lectual molt més ric, complex, dens i abundant del que s'havia imaginat, les històries dels altres tres autors objecte de l'estudi.

La història personal de l'autor s'entrellaça amb els relats autobiogràfics ficticis de tres periodistes que, si bé no eren figures de primer ordre i per això romanien encara avui oblidats, tenien una enorme qualitat i van ser molt coneguts durant el primer terç del segle xx: Lluís Capdevila, Àngel Ferran i Francesc Madrid. Tots tres tenien en comú l'esperit demòcrata liberal, el desig de llibertat pel seu país i la passió incondicional pel seu ofici. Malgrat que van triar opcions polítiques i ideològiques amb matisos diversos, eren republicans i estimaven Catalunya, la qual cosa els va portar a l'exili l'any 1939. Les històries personals d'aquests tres autors se sustenten sòlidament en

dades extretes per Torra de les aportacions periodístiques dels mateixos periodistes, d'informacions trobades en biblioteques i arxius de documentació..., i són magistralment inserides en els relats, amb un estil clar, net i extremadament àgil. Quim Torra, en definitiva, demostra que el gènere assagístic pot ser trepidant.

Amb l'excusa d'escriure la biografia d'Eugeni Xammar (totalment certa, d'altra banda, com demostra el volum *Periodisme? Permetin!*, publicada el 2008 per l'Editorial Símbol), Quim Torra teixeix aquest assaig paral·lel, on aboca les idees principals del seu llibre: d'una banda, que al costat de la Barcelona burgesa benestant de l'Ateneu Barcelonès, del Lyon d'Or o del Café Colón, n'hi havia una altra, la dels baixos fons del Districte Cinquè o Barri Xino, la de les prostitutes, dels cabarets del Paral·lel, del Bar del Centre..., també freqüentada per nombrosos periodistes i que complementava l'altra Barcelona. Els dos ambients tenien les seves pròpies plataformes de difusió, que es trobaven de costat als quioscos (quin gran encert, la fotografia de la coberta!) i que configuraven un univers molt plural a la ciutat i un panorama intel·lectual per a la nostra cultura molt més divers del que sovint, tret d'honroses excepcions,

Les històries se sustenten sòlidament en dades d'aportacions periodístiques i són magistralment inserides en els relats, amb un estil clar, net i extremadament àgil

QUIM TORRA

Viatge involuntari a la Catalunya impossible

Premi Carles Rahola d'assaig.
Ed. Proa. Barcelona, 2010.
297 pàgines.

ons, han mostrat els estudis i assaigs convencionals.

L'altra idea subjacent de l'assaig, que més aviat és una angoixa desesperança, és l'interrogant sobre on ha anat a parar aquella Catalunya impossible i tan intel·lectualment variada. Òbviament, la Catalunya de Xammar, Capdevila, Ferran, Madrid i tants d'altres va desaparèixer, devastada per una guerra que va amputar la nostra cultura i la va condemnar a una llarga nit de quaranta anys. Però aquella Catalunya intel·ligent, valenta, moderna, europea i complexa, que durant els anys vint i trenta fins i tot va somiar i va tenir a la punta dels dits la llibertat anhelada, tornarà? Serà mai possible?